

מדוזה

בחקום

מדוזה

חיל לכתוב. אביו, שהיה חזן קפדן, ראה את הכתיבה החילונית כחטא. קיפניס הקטן התחבא בעליית-הגג וכתב. שירו הראשון, הילד החולה, פורסם ב־1910 בהפרחים. עיתון-הילדים של ישראל בנימין לבנר מלואנסקי: טל של תחיה אגל זה יהי בוקר אור — תאיר גם אתה בני / חבצלת חן מה יפה תפרח / ילד טוב תהיה — כך אמא תשמה. ב־1913 עלה לארץ ולמד אומנות בבצלאל. בדרך מחדרי לבצלאל עברתי על־פני בית-העם. היה שם גוך ילדים. הקשבת לשיירה שלהם וזה לקח את ליבי. הבחנתי שהם שרים כל הזמן את אותו השיר. אז עלה על דעתי לכתוב להם שירים נוספים. השיר הראשון שכתבתי לילדי ארץ-ישראל היה: חנוכיה, חנוכיה / ספרי נא לי מעי שיה.

מלבר הכתיבה ערך קיפניס את סיפריה קטנה לילדים. לימד ילדי תימנים בנהלילאל, ערך את גליונות לגנת, חומר סיפורתי לגני הילדים, ערך את גנו. כתיבתה הראשון בארץ לבעיות הגיל הרך, יסוד בתי-תינומים בצפת, למד אמנות בברלין, ניהל את

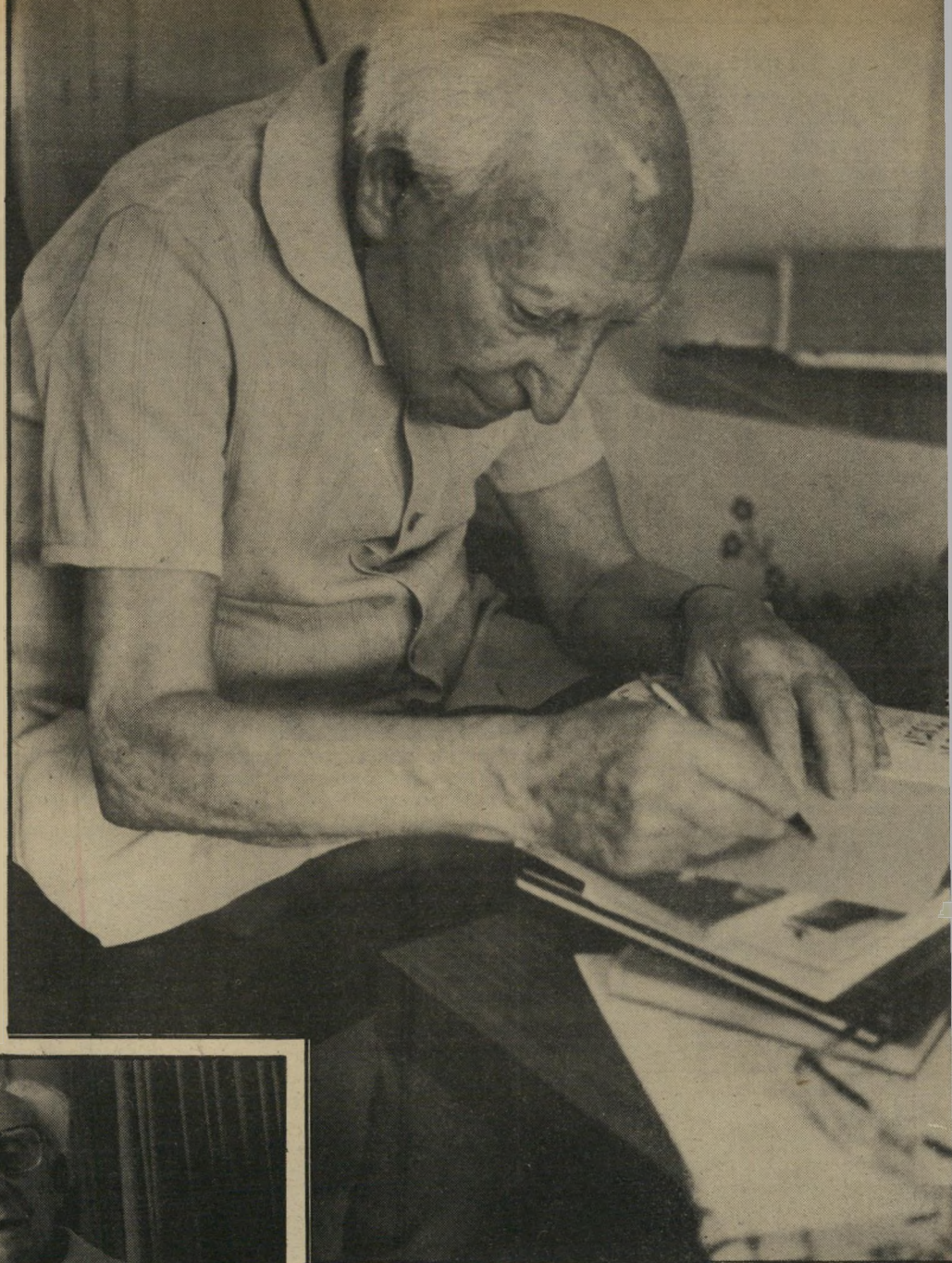
לו שולחן-כתיבה קבוע. הוא כותב בכל מקום. גם מכונת-כתיבה אין לו. את שיריו כתב, ומחק, ככתב־יד ברור. כך גם הגישם להוצאות-הספרים. כתב-היד האחרונות הידיים רוערות, כתב-היד מבובל. רק רבורה קיפניס מכינה את הכתוב, ומעתיקה את יצירות בעלה ככתב-היד שלה.

אבל הכתב הרועד אינו משפיע על זרם הרעיונות. «בלילה אני חולם על משהו. בבוקר הופך את זה לשיר. כרחוב חולפת במוחי מחשבה, או שאני רואה משהו מעניין, מייד אני הולך הביתה וכותב. אף פעם לא כותב בחוץ. תמיד רק בבית».

רבורה קיפניס: «בשנים האחרונות הוא מרבה לכתוב בלילה. קצת קשה לו לישון, העיפרון מונח ליד המיטה והוא כותב. פוחד שהרעיון יכרח לו אם יחכה עד הבוקר».

יש גם שירים שנכתבו בנסיבות מיוחדות, אומר קיפניס. «תספרי את, רבורה».

היא מצטחקת, מהססת. «טוב, אני אספר על השיר שלי על כתפינו / ראשינו עטורים / מקצות הארץ באנו / הבאנו ביכורים».

לוי ורבורה קיפניס בביתם 4 ילדים. 12 נכדים

התיאטרון לילדים שליד מרכז הגנות, ערך סיפרייה לילדים בהוצאת שטיבל. ערך את הד הגן ולימד אמנות בסמינר לוינסקי. 1949 הוא מתפרנס רק מכתיבה.

והוא כותב בלי הפוגה. על כל הנושאים. על כל החגים:

מתחת לסלע צומחת לפלא / רקפת נחמדת מאוד, שימו שמן / שמן זית / נרות הדליי-קו / יהי אור בבית. שנה הלכה, שנה באה / אני כפי ארימה. גינה לי, גינה לי, גינה לי חביבה. חג פורים, חג פורים / חג גרול ליי לדים. (המשך בעמוד 24)

האשה. פעם הולכים לסופרמרקט, פעם הולכים לדואר. ואז אוכלים ארוחת ערב: לחם וירקות».

«בשביל מה אתה צריך להגיד מה אתה אוכל?» נזפת רבורה קיפניס בעלה. «מספיק אם תגיד שאתה צימחוני. כבר עשר שנים הוא מקפיד מאוד על התזונה. אוכל מעט. לא נזעזע בכשר».

הבית כרחוב ברנדיס בתל-אביב מוקדש כולו ללוי קיפניס. שולחנות קטנים פזורים כמעט בכל פינה. הקיר רות מקושטים בפורטרטים ישנים ותצלומים חרשים. שיר ראשון ממוסגר, ספריו ותקליטיהם מסודרים בקרקנות. בצעדים קטנים מדרש קיפניס ב־1894 באר שומד שבאוקראינה. בגיל 12 הת-

בגיל 92, הסוכר לוי קיפניס חי וקיים ומרגיש בצורך עז להגיב ולהצליף

עו האנשים וטילפנו למישטרה / חשו השוטרים לבוא / והתייעצו. זה אומר ככה וזה אומר ככה / קשרו את הי גריצק בחבלים, משכוה ולא יכלו ממנה להפרידו... / עד שרץ ובא חבלן חיש מהר / חיש מהר / עם פטיש ו־מסמר וקבע במיקוה מזוזה ומייד נסתלקה המרוזה».

כשהוא שקוע עמוק בכורסה, משלב את ידיו זו בזו, מחייך לוי קיפניס חיוך זעיר. פניו קטנות וחיוורות, תמימות כפני ילד שיוודע הכל. גופו צנום, כפות ידיו רחבות.

בגיל 92, אחרי שכתב 800 סיפורים, 600 שירים ומאה סיפורי ילדים, גילה לוי קיפניס את ההומור הפוליטי. מזה חודשיים הוא כותב שירים עוקצניים, לעגניים, בדבר אחר. המוסף הסאטירי של העיתון דבר.

«פיתאום הרגשתי צורך להגיב. עד עכשיו הייתי עסוק יותר מדי בענייני הסיפורות שלי. עכשיו יש לי קצת זמן פנוי, ואני מסתכל סביבי ורואה שהכל לא בסדר», הוא אומר. «החרדים, גוש אמונים, השב"כ, האחיות. אין לדבר סוף».

עם המקל ועם האשה

«כמו התרנגולת והעז, גם אני קם תמיד כשש בבוקר, שומע ברדיו את פרק המישנה ואת רגע של עברית, קורא דבר ואחר-כך אוכל ארוחת בוקר: מצה עם גבינה וכוס קפה».

רבורה קיפניס מצחקקת כמו נערה מאוהבת. «וריבה, שכחת להגיד ריבה». «אחרי ארוחת-הבוקר אני כותב וצופה בטלוויזיה בתוכניות לבתי הספר. בעשר אוכל פירות ואחר-כך שוב כותב במשך שעתיים. אחרי הצהריים יוצא לטיול עם המקל ועם

שאינה מוכנה לגלות את גילה, מלטפת בחיבה את כתפו של בעלה, נוגעת בהיסחיה-רעת בירכיו. «הוא בכלל נוטה להומור», היא אומרת, ומקרבת את כיסאה לכורסתו.

כוהו ההומור של קיפניס בדבר אחר: «ואחת מרוזה / פלשה למיקוה משום שלא קבעו בכניסה מזוזה / שאתה שעה טבל גריצק במיקוה שבע טבילות / התפלל כלחש שבע תפילות / נצמדה אליו המדוזה חזק ב־שבע זרועות חשוקות ובשבע בירכיים פשוקות / זעק המיסכן והועיק לעזרה / חושן, הצילוני, כי אנוכי בצרה / שמ»